3970

Plv. hoge commissaris te Djakarta (Van Ittersum) aan minister zonder portefeuille (Luns), 20 dec. 1954

Referte Uw telegrammen nrs. 511 en 513.

Ik besprak deze met KPM-directeuren Iken en De Koe naar aanleiding waarvan ik U het volgende bericht:

De feitelijke gegevens welke ten aanzien van de eerste vraag van Gerbrandy van belang zijn, zijn bij de KPM-Amsterdam bekend. Het onderwerp: militair vervoer door KPM is in vergadering van de Raad van Bestuur d.d. 29 November jl. besproken, waarbij onder meer Hirschfeld en Ringers hun visie op het probleem gaven.

Het is U bekend dat de situatie, waarin het reeds lang geëxpireerde Groot archipelcontract nog zoveel mogelijk naar letter en geest wordt toegepast, ook na de souvereiniteitsoverdracht tot nu toe is blijven voortbestaan. De Indonesische Regering vraagt en de KPM aanvaardt toepassing in de practijk onder andere van de artikelen 26 en 33 van dit contract. Zolang het militaire vervoer niet, althans niet rechtstreeks, tegen Nederland gericht is, bijvoorbeeld door het charteren van schepen voor expedities naar Nieuw-Guinea zal de KPM in het kader van haar positie als 'licensed carrier' van landsdienaren en goederen daartegen moeilijk bezwaar kunnen maken. Tot nu toe heeft er voortdurend en uitsluitend routinevervoer van militairen en gezinnen door de gehele archipel in alle richtingen, ook vice-versa Ambon, plaats. De Indonesische legereenheden blijven in de buitengewesten in de regel slechts korte tijd achtereen gestationeerd zodat er een voortdurend va et vient plaats heeft. Van tijd tot tijd gaat dit vervoer ook per charter-schip, waarmede dan 700 zielen tegelijk (meest vrouwen en kinderen) worden getransporteerd. Het vervoer van voor Nederland eventueel belangrijke wapens en uitrusting is tot nu toe gering geweest. In de laatste drie maanden noteerde de KPM vervoer van 6 kleine landingsvaartuigen van 7 ton ex-scheepswerf Palembang, waarvan 2 naar Ambon, 2 naar Makassar en 2 naar Tandjong Pinang (Riouw), terwijl 4 amphibietanks naar Ambon werden vervoerd.

Indien mogelijk zou de KPM het op prijs stellen indien bovengenoemde cijfers niet werden gepubliceerd.

Mijns inziens is op grond van het bovenstaande dus te stellen, dat de KPM tot heden niet heeft deelgenomen aan 'tegen Nederland gericht vervoer' (vraag 5). Voor 'activiteiten der Nederlandse Regering hier tegenover rechtens zowel als de facto' (vraag 4) bestaat tot nu toe geen aanleiding, aangezien de KPM slechts haar normale vervoersplicht is nagekomen en van een strafbaar feit gepleegd door haar bestuurderen ten deze uiteraard geen sprake kan zijn.

Ik mag aan het vorenstaande wellicht nog toevoegen, dat het een voordeel zou kunnen zijn, dat de KPM in het militair vervoer ingeschakeld blijft, teneinde ons onmiddellijk te kunnen inlichten indien dit in Oostelijke richting meer dan normale omvang zou dreigen aan te nemen. In dat geval zal uiteraard de KPM geheel in overeenstemming met de instructies van de Nederlandse Regering handelen.

Dit geval schijnt mij voorlopig echter hypothetisch, omdat, indien de Indonesische Regering belangrijke versterkingen naar Oost-Indonesië zou willen zenden, zij dit ook om securityredenen vrij zeker niet per KPM zou doen, zie ook Van der Zwaal's bericht, overgenomen in mijn 720.

Kenmerk: Van Ittersum 727.
©BuZa, archief BZ, ingekomen codetel. Djakarta 1954
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/19443